

11 клас

1 тур

Паважаныя ўдзельнікі алімпіяды! Вам прапаноўваюцца тэарэтычныя заданні, на якія неабходна даць разгорнутыя адказы. Адказы неабходна запісваць у адведзенных для іх месцах акуратным, разборлівым почыркам.

Жадаем вам поспехаў!

Максімальная колькасць балаў – 204

I. Уважліва прачытайце і знайдзіце памылкі ў тэксце і выпраўце іх адразу ў тэксце.

За ўсе выкананыя заданні – 13 балаў (за кожны правільны адказ 1 бал).

Вясной – летам 1917 г. ва ўмовах няздольнасці Петраградскага Савету вырашыць пытанні аб зямлі, вайне і міры ў Расіі нарастаў палітычны і эканамічны крызіс. У гэтай сітуацыі яго палітычным праціўнікам стаў Бунд на чале з У. І. Леніным. Па яго ініцыятыве быў распрацаваны курс на заваёву ўлады праз узброенае паўстанне з мэтай звяржэння ўрада. Па нацыянальным пытанні бундаўцы прызнавалі права нацый на самавызначэнне аж да стварэння імі самастойнай дзяржавы. 25 кастрычніка (7 лістапада паводле новага стылю) 1918 г. рабочыя Петраграда і рэвалюцыйна настроеныя салдаты зверглі ўладу буржуазнага Петраградскага Савета. 26 кастрычніка Часовы ўрад абвесціў савецкую ўладу ў цэнтры і на месцах. Былі прыняты гістарычныя Дэкрэты аб міры і зямлі. Прапаноўвалася неадкладна пачаць перамовы з краінамі, якія ваявалі, аб справядлівым і дэмакратычным міры з выплатай кантрыбуцыі. Скасоўвалася памешчыцкая ўласнасць на зямлю без

усялякага выкупу. З’езд утварыў Часовы рабоча-сялянскі ўрад – Савет Народных Камісараў (СНК) на чале з Л. Д. Троцкім. У выніку кастрычніцкіх падзей 1917 г. адбыўся пераход улады да Саветаў рабочых, салдацкіх, сялянскіх дэпутатаў, што стала пачаткам Лютаўскай рэвалюцыі. 25 кастрычніка большавікі Мінска атрымалі паведамленне аб перамозе ўзброенага паўстання ў Петраградзе. Мінскі Савет рабочых і салдацкіх дэпутатаў, у якім пераважалі эсэры, абвясціў сваю ўладу ў горадзе. Па яго ўказанні з турмы былі вызвалены салдаты, арыштаваныя за выступленні супраць Часовага ўрада. З іх быў арганізаваны Першы рэвалюцыйны полк імя Мінскага Савета. Працідзеянне Мінскаму Савету аказаў Камітэт Заходніх губерній. Ён быў створаны з мэтай захавання ўлады Часовага ўрада ў перыяд Кастрычніцкага ўзброенага паўстання 1917 г. Камітэт патрабаваў перадачы яму ўлады ў горадзе і прыняў рашэнне аб увядзенні ў Мінск Каўказскай кавалерыйскай дывізіі. Перавага сіл у гэты момант аказалася на баку Камітэта. Мінскі Савет пайшоў на перамовы з Камітэтам. Але, калі ў Мінск прыбылі па-большавіцку настроеныя войскі і браніраваны цягнік з Заходняга фронту, суадносінны сіл змяніліся на карысць эсэраў. 22 лістапада 1917 г. уладу ў Мінску канчаткова ўзяў у свае рукі Ваенна-рэвалюцыйны камітэт (ВРК) Заходняй вобласці і фронту.

II. Уважліва вывучыце дакумент і адкажыце на пытанні (26 балаў).

Прынята ў Варшаве

Мы, рады каронныя, духоўныя і свецкія, і рыцарства, і станы іншыя адзінай і Абвяшчаем усім, каму належыць, на вечную той справы памяць, што ў той небяспечны час без караля, пана вярхоўнага, жывучы, намагаліся пільна таго на з’ездзе Варшаўскім, каб па прыкладзе продкаў нашых самі між сабой пакой, справядлівасць і парадак і абарону ... утрымаць і захаваць маглі. Аб тым адзінадушным рашэннем і святою прысягаю сабе гэта ўсе супольна імем усёй ... абяцаем і бяром абавязак верай, годнасцю і сумленнем нашым наперад аніякага падзелу між сабой не чыніць, ані раздзялення якога не дапусціць, як у адной непадзельнай ... ніводная частка без іншай ані гаспадара сабе абіраць, ані змовы асобнай з іншымі не чыніць, але адпаведна з месцам і часам вызначаным, з’ехацца ўсёй грамадой кароннай і супольна і спакойна тую справу абрання гаспадара па волі Божай слушна разгледзець, а інакш на гаспадара не згаджацца, адно толькі як з такой і менавітай умоваю, што нам перш правы ўсе, прывілеі і вольнасці нашыя, якія ёсць і якія яму надамо па абранні, нам прысягнуць мусіць. А менавіта гэта прысягнуць: пакой паспаліты між людзьмі рознае веры і набажэнства захоўваць і нас за мяжу Кароны ніколі ні ў які спосаб не цягнуць, ані просьбаю каралеўскаю сваёй, ані выплатай пяці грыўнаў на дрэўца, ані рушэння паспалітага без згоды соймавае чыніць. Таму паўстаць супраць кожнага такога абяцаем, хто б альбо месца і час іншы для выбараў гаспадара сабе прызначаў, або замяшанне на выбарах чыніць хацеў, альбо люд служэбны асабліва наймаў, альбо выбарам гэтым, са згоды супольнай праведзеным, супраціўляцца асмеліўся. А як у ... ёсць розніца немалая з боку веры хрысціянскай, папярэджваючы тое, каб з той прычыны між людзьмі сваркі якія шкадлівыя не пачаліся, каторыя па іншых каралеўствах ясна бачым, абяцаем тое сабе супольна за нас і за патомкаў нашых на вечныя часы пад прысягай з вераю, годнасцю і сумленнем нашым, што розныя ў веры пакой між сабой захаваюць, а з-за рознай веры і адрозненняў у касцёлах крыві не праліваць, ані з-за гэтага караць асуджэннем маёмасці, знявагаю, заключэннем у вязніцу, выгнаннем не будуць, і ніводнаму верхавенству ані ўраду да такога ўчынку ніводным спосабам не дапамагаць, і наадварот, дзе б яе хто праліваць хацеў, з той прычыны будзем бараніцца, у тым усе будзем абавязаныя, хаця б тое пад страхам асуджэння або справы якой судовай хто б тое ўчыніць хацеў. Бо цераз тую канфэдэрацыю нашу аніякай улады над падданымі іх, як станаў духоўных, так і свецкіх, панам іхнім не адмаўляем. І калі б такое

свавольства дзе адбылося пад відам набажэнства, як заўсёды было, будзе вольна і цяпер кожнаму пану падданага свайго непаслухмянага як у духоўных, так і ў свецкіх рэчах, паводле разумення свайго пакараць, каб усе наданні верхавенства і ўлады каралеўскай царкоўныя пасады такія, як арцыбіскупства, біскупства і іншая ўсялякая маёмасць была даваная не іншым, як адно толькі рымскага касцёлу асобам духоўным, жыхарам польскім паводле Статуту. А маёмасць касцёлаў грэцкіх людзям той жа грэцкай веры мусіць быць дадзена. А як пакой нямала ад таго залежыць, каб супярэчанні паміж рознымі станамі былі стрыманыя, а між станамі духоўным і свецкім ёсць немалая розніца ў рэчах свецкіх дачасных мінаючых, абяцаем усё тое між сабою зраўняць на бліжэйшым сойме па абранню гаспадара. Справядлівасці парадку такому моц надаём, які сабе каторае ваяводства супольна пастанавіла альбо яшчэ пастановіць у згодзе. Таксама і аб абароне патрэбнае замкаў пагранічных, хто-кольвек каму пэўны доўг запісаў і дабравольна згадзіўся сваім запісам адказваць перад замкавым судом, ці будзе гэта перад смерцю або ўжо пасля смерці караля, такі кожны паводле запісу свайго няхай звыклых наступствы права церпіць.

А панове старастове будуць павінныя моцаю таго паспалітага абавязку без усякае валакіты паводле звычаю судзіць і разбіраць і паспяхова выконваць такія справы, акрамя тых ваяводстваў, каторыя сабе кштальт або звычай справядлівасці спаўнення асаблівы пастанавілі ў час бескаралеўя альбо яшчэ пастанавіць маюць. Запісы ўсялякія і наданні маёмасці вечныя перад кнігамі ўчыненыя і каторыя надалей будуць учынены падчас бескаралеўя супольным на тое канфэдэрацыі дазволам пастанаўляем, каб падчас бескаралеўя, пачаўшы з дня смерці караля, нікому ва ўчынках законных даўнасць земская не шкодзіла на будучае да справядлівасці яго. Таксама тыя, каторыя мелі ў час пэўны пазыкі грошай на мінулыя гады або год новы, або на які час ужо мінулы, – тыя ўсе будуць абавязаныя атрымаць свае грошы на першых судах, дасць Бог па абранні новага караля альбо на першае адкрыццё судовых кніг. Абяцаем таксама тое сабе, што на выбары караля прызначаныя едучы і на месцы будучы і да дому з’язджаючы, гвалту нікага людзям і паміж сабой чыніць не будзем. Тыя ўсе рэчы абяцаем самі разам з нашчадкамі сваімі захоўваць няўхільна і трымаць пад вераю, годнасцю і сумленнем нашым. А хто б таму супраціўляўся і пакой ды парадак паспаліты псаваў, супраць такога ўсе паўстанем на яго парушэнні. А для лепшай пэўнасці ўсіх тых апісаных рэчаў прылажылі мы пячаткі свае да гэтага і рукамі ўласнымі падпісалі...

III. Уважліва паглядзіце на карту і адкажыце на пытанні. (Поўны адказ – 13 балаў).

1. Да гісторыі якой краіны адносіцца карта? (1 бал)

2. Якая краіна пазначана на карце фіялетавым колерам? Да якога года яна займала гэтую тэрыторыю? (2 балы)

3. Хто стаў пераемнікам Філіпа II?(1 бал)

4. Што пазначана ружовым колерам на прадстаўленай карце? Калі гэты пераемнік пачаў свае паходы? Колькі год у яго гэта заняло? (3 балы)

1. Да гісторыі якой краіны тычыцца гэтая схема? Запоўніце схему. (5 балаў)

2. Які перыяд гісторыі гэтай краіны адлюстроўвае гэтая схема? (1 бал)

3. Хто з гістарычных дзеячаў гэтай краіны падрыхтаваў глебу для такой формы дзяржаўнага ладу? (2 балы)

4. Назавіце імя і гады кіравання кіраўніка гэтай дзяржавы, калі прыведзеная ў схеме сістэма кіравання праявілася найбольш яскрава? (2 балы)

**5. Які будынак у гэтай краіне стаў сімвалам велічы ўлады манарха?
(1 бал)**

V. Уважліва паглядзіце на карціны і адкажыце на пытанні. (Поўны адказ – 30 балаў).

1.

2.

3.

4.

1. Назавіце асобу, якая пазначана нумарам 1. Назавіце гады яго кіравання ў Рэчы Паспалітай. (2 балы)

2. Якія гістарычныя падзеі другой паловы XVI ст. адлюстраваны на карцінах пад нумарам 2 і 3? (4 балы)

3. На карціне пад нумарам 3 мастак у цэнтры размясціў рэлігійнага дзеяча. Назавіце яго імя і растлумачце яго цэнтральнае месца на карціне (6 балаў).

3.

1. Якой гістарычнай падзеі прысвечаны карціны і карыкатура?
Назавіце гады гэтай падзеі? (2 балы)

2. Назавіце прычыны гэтай падзеі (2 балы)

3. Якія палітычныя лагеры дзейнічалі напярэдадні і ў ходзе гэтай падзеі? Вызначыце іх пазіцыі і запоўніце табліцу (30 балаў)

	Палітычныя лагеры		
Асноўныя палітычныя мэты			
Асноўныя палітычныя партыі і арганізацыі			
Праграмныя патрабаванні па нацыянальным пытанні			
Праграмныя патрабаванні па аграрным пытанні			
Сацыяльная база (хто падрымліваў)			

--	--	--	--

4. Назавіце падзею, якая адлюстравана на карціне пад нумарам 1. Чаму яна стала знакавай у гісторыі? (2 балы)

5. Якая падзея адлюстравана на карціне пад нумарам 2? (2 балы)

6. Што адбылося напярэдадні падзеі, адлюстраванай на карціне пад нумарам 2? (2 балы)

7. Уважліва паглядзіце на карыкатуру, змешчаную пад нумарам 3 і акажыце на пытанні: (Поўны адказ – 27 балаў)

а. стварэнню якога органа прысвечана карыкатура? (1 бал)

б. прасачыце эвалюцыю змены функцый гэтага органа ўлады. (2 балы)

в. колькі скліканняў гэтага органа ўлады было зроблена да кастрычніка 1917 года? (4 балы)

г. **якія асноўныя пытанні вырашалі на скліканнях гэтага органа ўлады?
Якія пазіцыі па асноўных пытаннях жыцця краіны прытрымліваліся
прадстаўнікі ад беларускіх губерній? (15 балаў)**

д. **якое значэнне мела для развіцця краіны стварэнне дадзенага органа
ўлады? (1 бал)**

е. **выкажыце сваё меркаванне, чаму аўтар карыкатуры пачатку XX ст.
менавіта так адлюстравваў гэтую падзею і які сэнс ён укладваў у свой
твор? (4 балы)**

5. <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
--	--

VIII. Запоўніце табліцу “Судовая сістэма Вялікага княства Літоўскага Рускага і Жамойцкага” і адкажыце на пытанні (Поўны адказ – 34 балы)

Адказ:

Па табліцы – кожны правільны адказ – 1 бал

Тып суда	Юрысдыкцыя суда	Функцыі суда
Вялікакняжацкі, суд паноў-рады, соймавы суд	усесаслоўны	справы аб дзяржаўных злачынствах, аб прыналежнасці да шляхецкага саслоўя, скаргах на службовых асоб
		зямельныя спрэчкі паміж феадаламі і дзяржаўнымі маёнткамі
Галоўны літоўскі трыбунал	Усесаслоўны	
Замкавы або гродскі суд		
Земскі павятовы суд	Саслоўны	

